

Anime アニメ

Keresztyén szemmel

Korábban egy szűk szubkultúra dédelgetett kincse volt, de mára elárasztotta a világot.

A japán anime az angol *animation* szó rövidüléséből származik. Japánban így nevezik a rajzfilmeket, amelyek tartalmukat, irányultságukat, témájukat és persze minőségüket is tekintve széles palettán mozognak.

Animék minden korosztálynak készülnek, ezért nemcsak a gyerekeknek szánt mesékre, hanem a felnőtt közönséget célzó erőszakos, sőt pornográf animációs filmekre is ugyanezt a kifejezést használják. Előfordul, hogy egy film tündérmeseként indul, majd eljut a pszichotriller kategóriába (pl. a *Higurashi no Naku Koro ni c.* film, amely a borítója alapján gyermekmese, viszont egy olyan horror, ami csupán erős idegzetű felnőtteknek való).

Az anime volt az a műfaj, amely a háború után lehetővé tette a japánoknak, hogy a művészeti világban olyan műveket alkossanak, amelyekkel nemzetközi sikereket érhetnek el. (Az animék alapjául a képregény mangairódalom szolgált.) Az egyik legnagyobb nemzetközi anime-siker a *Heidi, az Alpok kislánya* (1974) című klasszikus, svájci sztori volt. A *Star Wars* sikere hozzájárult a *Gundam-univerzum* című anime térhódításához; az ilyen típusú filmekre ma világviszonylatban hatalmas igény van.

Magyarországon is már több mint két évtizede jelen van az anime. Az Országos Rádió és Televízió Testület (ORTT) 1999-ben 8 millió forintra büntette a RTL Klubot, amiért nem késő este vetítették a „kiskorú gyermekek fejlődésére ártalmas, az erőszakos magatartást követendő példaként bemutató” *Dragon Ball Z*-sorozatot, mire a csatorna levette azt a műsorról. A magyar nagyközönség először szembesült azzal, hogy az „animált film = mese” egy hibás berögződés, hiszen ezek nem feltétlenül a gyermeki léleknek való alkotások – ami az animékre hatványozottan igaz.

Az animékben Japán története állandóan visszatérő elem, gyakran a leginkább hangsúlyos vonulat. Mivel az anime kibontakozásának korszaka a II. Világháború utáni időszakra esik, rengeteg animében feltűnik a gombafelhő, illetve megelevenedik az apokalipszis és a pusztítás is.

A történetekben központi szerepet kap a japán kultúra egy fontos alapelve, hogy szorgalommal bárki kiemelkedhet. Bár szerepel bennük zseni és varázsló is, ők általában mellékszerepekben tűnnek fel. A főhősök inkább egyszerű, hétköznapi emberek vagy hétköznapi harcosok. Az anime hősei nemcsak hibáznak az útjuk során, de sokszor meg is halnak.

Japánban a halálhoz való viszony is különbözik a miénktől, épp ezért a gyerekeknek szánt animékben sem ritka a halál. A japán szépségfogalomban alapvető elem a mulandóság; csak az az igazán szép, ami rövid ideig tart. Az egyik legfontosabb ünnepük, a cseresznyefa-virágzás is ezt az esztétikai ideált emeli ki. A halált a meséikben is sokszor ringató háttérzenével és gyönyörű képekkel ábrázolják.

A japán mitológia – jórészt a *sintoizmusnak* köszönhetően – tele van jó és rossz démonokkal, istenekkel, illetve léteznek „kevésbé rosszindulatú” gonoszok is, számtalan átmenettel, és ezek a mitikus lények rendszeresen feltűnnek a mangákban és az animékben. A japán mitológiából vett „démonkirály” az animékben nem egyértelműen csak gonoszként van ábrázolva!

Vannak erős szexualitás töltettel rendelkező filmek és sorozatok, amelyekben nem ritka a homoszexualitás, illetve vérfertőzésekkel járó kapcsolatok (testvérek, mostohatestvérek) testi szerelmének az ábrázolása.

Öngyilkosságok az anime miatt

2021-ben tíz orosz gyerek kísérelt meg öngyilkosságot, közülük öt már nem él. Valamennyien a *Death Note – A Halállista* című manga/anime kedvelői voltak. A történet középpontjában egy természetfeletti erővel rendelkező füzet áll, a *Halállista*. Akinek a nevét beleírják a füzetbe, meghal. A sorozat főhőse, *Jaqami Light*, egy kiemelkedően intelligens középiskolás diák önbíráskodásra használja a megtalált füzetet.

Sok szülő rémült meg attól, hogy az animét néző gyermeküknél olyan füzetet találtak, amelyben – az anime mintájára – saját halállistát vezettek: tanáraik, osztálytársaik, néha testvéreik nevét is beleírták.

A sorozat közel hozza a fiatal rajongókat a halál tematikájához, és ez különösen nagy veszélyt jelent a mangát olvasó vagy animét néző, mentális-pszichés zavarokkal rendelkező fiatalokra nézve.

Oroszországban betiltották a *Death Note*-sorozatot (később több más anime filmet is). Az indoklás szerint a rajzfilm jeleneteinek egy része a fizikai és/vagy lelki erőszakot propagálja, és „nem hagyományos szexuális viszonyokat” ábrázol, emellett az emberek halálának naturalista ábrázolása is problémás.

Larissza Kirilenko (gyermeköngyilkosságokkal foglalkozó szakértő) szerint „leginkább az otthoni vagy iskolai problémákkal küzdő gyerekek vannak kitéve a veszélyeknek”. Kínában és Amerikában is találtak diákoknál ilyen „halállista” füzetet. Kínában betiltották a sorozatot. Belgiumban egy azonosítatlan fehér férfi maradványai mellett találtak olyan üzenetet, amelynek alapján a bűncselekmény „mangagyilkosság” néven híresült el.

Egy *Death Note*-rajongó blogger írta: „A szülők – vagy akár a tanárok – felelőssége észrevenni, hogy az animációs filmek és főleg az animék nagy része nem kiskorúaknak szóló tartalom. A gyerekeket nevelő szülőknek kell, hogy legyen egy olyan fajta médiatudatossága, hogy tudják, a gyerekük az adott életkorban, érzelmi-gondolati érettségi szinten milyen tartalmakat fogyaszthat. A *Death Note* az Animaxon is 18-as karikával ment, hiszen egy komoly pszichológiai thriller, ami egyáltalán nem való kiskorú nézőknek.”

Ha nem kiskorúaknak szól, akkor miért egy középiskolás fiú a főszereplője?

Miért nem ajánlott keresztyén fiataloknak?

Japán két legelterjedtebb vallása, a sintoizmus és a buddhizmus hatja át az anime filmek látásmódját, nézőpontját. A sintoista szemléletben minden, ami létezik, természetfeletti eredetű, maga az ember is felsőbbrendű, isteni lény. A hagyományos értelemben vett istenek helyét szellemek (kamik) töltik be. A sintoizmus nem ismeri az eredendő bűnt, és azt tartja, hogy az emberek tiszta lélekkel születnek.

Ezzel ellentétben a Biblia szerint az ember nem Isten, hanem teremtmény. Bár tisztának és ártatlannak teremtette Isten, az eredendő bűn elkövetése óta minden ember bűnös lélekkel születik: „bár gonosz az ember szívének szándéka ifjúságától fogva” (1Mózes 8,21)!

Miért nem ajánlott keresztyén fiataloknak?

Az anime filmekben jó és rossz démonok szerepelnek, a hősök pedig természetfeletti erővel rendelkeznek. Előfordul, hogy a démonok a „jók”.

A „démonkirály”, vagyis a démonok vezetője a Bibliában a Sátán, aki Jézus szavai szerint „embergyilkos volt kezdettől fogva” (János 8,44). Ezekből is nyilvánvaló, hogy az animék nézése a gyerekek látásmódját rossz és veszélyes irányba tereli!

A már említett Death Note főszereplő középiskolás sráca önbíráskodást gyakorol, amivel rossz példát mutat azoknak a fiataloknak, akik nézik ezt a sorozatot.

A Bibliában Isten ezt mondja: „Szeressétek ellenségeiteket, tegyetek jót azokkal, akik gyűlölnék titeket!” (Lukács 6,27) – „Ne ítéljetelek, és nem ítéltettek!” (Lukács 6, 37) – „Ne álljatok bosszút önmagatokért, szerettem, hanem adjatok helyet az ő haragjának, mert meg van írva: »Enyém a bosszúállás, én megfizetek« – így szól az Úr” (Róma 12,19).

A középiskolásoknak szánt ún. *ecchi* (szexuális töltetű) filmek főszereplői között gyakori a perverz vagy pornófüggő szereplő, ami a fiatalok szexualitását nem a normális mederbe tereli. Az egyik anime-szereplő célja például az, hogy abban az évben száz fiúval lefeküdjön.

Isten ellenben ezt mondja: „Ne keltsétek, ne ébresszétek föl a szerelmet, amíg nem akarja! (Énekek éneke 2,7) – „Ne paráználkodj!” (2Mózes 20,14) – „...férfiak férfiakkal fajtalanokodnak, de el is veszik tévelygésük méltó jutalmát önmagukban” (Róma 1,27b).

A halált az anime pozitív módon ábrázolja, mintha természetes, jó dolog lenne.

A Bibliában a halál egyértelműen negatív. „Mint utolsó ellenség, töröltetik el a halál” (1Korinthus 15, 26).

Általánosságban elmondható az anime filmekről, hogy az ezekben közvetített erkölcsi értékrend gyökeres ellentétben áll Isten szavával és akaratával, és kifejezetten káros a gyermeki lélekre!

Vargáné Blága Borbála

Fontos lenne, hogy beszéljünk őszintén a gyerekekkel, ha szóba kerül a téma. Kérdezzük meg őket, hallottak-e róla az iskolában, néznek-e ilyesmit az osztálytársaik! Kérjük bölcsességet Istentől, hogy jó tanácsot tudjunk nekik adni ezzel a műfajjal kapcsolatban, hiszen azt mondja az ige: „Ha pedig valakinek nincsen bölcsessége, kérjen Istentől, aki készségesen és szemrehányás nélkül ad mindenkinek, és meg is kapja” (Jakab 1,5). Ha úgy döntünk, keresünk egy-két tartalmas animét nekik érdekességként, akkor jó, ha előre megnézzük mi magunk, vagy nézzük velük együtt, hogy utána meg tudjuk beszélni. Szeretném az angolul tudó szülők figyelmébe ajánlani az alábbi két honlapot, melyek kifejezetten azzal keresztyén szemszögből elemzik ezt a műfajt, és segítséget nyújtanak az anime iránt érdeklődő keresztyéneknek/keresztyén szülőknek. Én nagyon hasznosnak találtam mindkét oldalt. Józanul, biblikus közelítik meg a témát, és jó eligazodási pontokra mutatnak rá.

Tóth Renáta